

Lorraine Daston ontvangt de Dr. A.H. Heinekenprijs voor de Historische Wetenschap 2020

Lorraine Daston
Photo: Skuli Sigurdsson

De Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen heeft de Dr. A.H. Heinekenprijs voor de Historische Wetenschap 2020 toegekend aan Lorraine Daston, directeur emerita van het Max Planck Institut für Wissenschaftsgeschichte in Berlijn en gasthoogleraar aan de University of Chicago. Daston krijgt de prijs vanwege haar studie naar de ontwikkeling van het begrip objectiviteit en de omwenteling die ze teweegbracht in het vakgebied wetenschapsgeschiedenis.

De Heinekenprijzen zijn de grootste internationale wetenschapsprijzen van Nederland. Elke twee jaar worden deze toegekend aan vijf gerenommeerde onderzoekers. De prijs is in 1964 in het leven geroepen door Alfred H. Heineken, als eerbetoon aan zijn vader Dr. Henry P. Heineken. In de eerste week van juni worden de prijswinnaars van 2020 bekend gemaakt.

Daston geeft nieuwe kijk op de 'waarheid' en 'objectiviteit' in de wetenschap

Lorraine Daston geldt als een van de meest eminente historici van haar generatie. Haar publicaties hebben van meet af aan grote invloed gehad op de onderzoeksagenda van het vakgebied wetenschapsgeschiedenis. Zo heeft ze aangetoond hoe de wetenschappelijke manier van kennisvorming sterk afhankelijk is van de tijd waarin die ontstaat. Haar hele werk is een onderzoek naar en verheldering van de 'morele economie' van de wetenschap.

Geschiedenis van objectiviteit

Wonders and the order of nature 1150-1750 (1998), het boek dat Daston samen schreef met Katharina Park, onderzoekt de rol van passies zoals verwondering, nieuwsgierigheid, plezier of afschuw in de studie van de natuur. Het boek opende het vakgebied wetenschapsgeschiedenis voor cultuurgeschiedenis, kunst en literatuur, filosofie, sociologie en antropologie. De auteurs ontvingen hier de Pfizerprijs voor.

In het eveneens bekroonde *Objectivity* (2007) bestudeerden Daston en coauteur Peter Galison de historische ontwikkeling van wat beschouwd werd als de juiste vormen van kennisvergaring, van de achttiende eeuw tot nu. Dit werd gedaan op basis van illustraties in wetenschappelijke leerboeken uit een breed scala van disciplines. In hun boek, dat zowel in de geesteswetens-

Lorraine Daston ontvangt de Dr. A.H. Heinekenprijs voor de Historische Wetenschap 2020

schappen als in de bètawetenschappen veel weerklank vond, laten de auteurs zien dat het wetenschappelijke kernbegrip 'objectiviteit' een geschiedenis heeft en dat principes over het vormen van kennis zich hebben ontwikkeld in wisselwerking met ideeën over wat een wetenschappelijk onderzoeker eigen is.

In 2018 verscheen Dastons essay *Against Nature* waarin ze probeert te verklaren waarom mensen een beroep doen op de natuur als ze morele argumenten willen rechtvaardigen. We zien de natuur als een model en een ideaal waar we onze normen en waarden van af willen leiden. Dat wat afwijkt van de natuur, geldt als onnatuurlijk en vaak als fout. Volgens Daston is dat een hardnekkige denkfout: alle normen zijn gebaseerd op een orde, maar de natuur is te veelvormig om daaruit een eenduidige orde te kunnen afleiden.

Regels en moderniteit van wetenschap

Dastons huidige onderzoek richt zich onder meer op de 'geschiedenis van regels', dat in kaart brengt hoe regels zich ontwikkelden van modellen naar algoritmen door de eeuwen heen. Ook doet zij op een nieuwe manier onderzoek naar waarom de relatie tussen wetenschap en moderniteit zo sterk met elkaar is verbonden en welke gevolgen dat heeft voor het publieke imago.

Over de laureaat

Lorraine Daston (1951) werd geboren in East Lansing, Michigan, Verenigde Staten. Zij studeerde wetenschapsgeschiedenis en -filosofie aan Harvard University en de University of Cambridge. Zij bekleedde verschillende gastposities in onder andere Parijs, Wenen, Oxford en Chicago. Van 1990 tot 1992 was ze hoogleraar en directeur van het Institut für Wissenschaftsgeschichte van de Georg-August Universität in Göttingen. In de vijf daaropvolgende jaren was Daston hoogleraar geschiedenis en wetenschapsgeschiedenis aan de University of Chicago. Van 1995 tot en met 2019 was zij directeur van het Max Planck Institut für Wissenschaftsgeschichte in Berlijn. Hoewel ze nu officieel met emeritaat is, is Daston nog volop actief in zowel Berlijn als aan de University of Chicago.

Dastons werk is meermalen bekroond. Zo ontving zij tweemaal de Pfizer Prize, de Sarton Medal van de History of Science Society, de Schelling-Preis van de Beierse Akademie van Wetenschappen, de Lichtenberg Penning van de Göttingse Akademie van Wetenschappen en de Luhmann Preis van de Universiteit van Bielefeld. In 2018 ontving ze de Dan David Prize. Daston is onder meer lid van de Académie Internationale d'Histoire des Sciences in Parijs en van de American Academy of Arts and Sciences.

EINDE BERICHT

Noot voor de redactie

Neem voor meer informatie, interviews en beeldmateriaal met betrekking tot de Heinekenprijzen contact op met:

Jill Bakker — Communicatiebureau De Wolven

E: jill@dewolven.com

M: 06 - 42 80 47 15

T: 020 - 620 33 54

Lorraine Daston ontvangt de Dr. A.H. Heinekenprijs voor de Historische Wetenschap 2020

Over de Heinekenprijzen

De Heinekenprijzen zijn in de afgelopen vijf decennia uitgegroeid tot een internationaal gerenommeerde onderscheiding. Het zijn de meest prestigieuze prijzen voor kunst en wetenschap van Nederland. Elke twee jaar worden vijf internationaal gerenommeerde onderzoekers en één kunstenaar die in Nederland woont en werkt, geëerd. Het zijn allen laureaten die met hun werk nieuwe perspectieven bieden, onverwachte doorbraken realiseren en nieuwe wegen voor anderen openen. Sinds 2010 wordt ook de toekomstige generatie aangemoedigd. Vier veelbelovende jonge onderzoekers, werkzaam bij Nederlandse onderzoeksinstituten, ontvangen de Heineken Young Scientists Awards.

De laureaten worden geselecteerd door jury's die zijn samengesteld uit leden van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW), De Jonge Akademie en internationale experts. De wetenschappelijke Heinekenprijzen bedragen elk 200.000 dollar. De kunstenaar ontvangt 100.000 euro, waarvan de helft bestemd is voor een publicatie en/of tentoonstelling. De aanmoedigingsprijzen voor jonge wetenschappers bedragen elk 10.000 euro.

De Heinekenprijs is in 1964 in het leven geroepen door Alfred H. Heineken (1923-2002), als eerbetoon aan zijn vader Dr. Henry P. Heineken (1886-1971). Dat jaar werd de Dr. H.P. Heinekenprijs voor de Biochemie en Biofysica voor het eerst uitgereikt. Aan deze prijs werden vervolgens nog vijf Heinekenprijzen toegevoegd: de Dr. A.H. Heinekenprijs voor de Kunst (1988), de Geneeskunde (1989), de Milieuwetenschappen (1990) en de Historische Wetenschap (1990) en de C.L. de Carvalho-Heinekenprijs voor de Cognitieve Wetenschappen (2006).

De dochter van Alfred Heineken, Charlene L. de Carvalho-Heineken (1954), zet deze traditie voort als voorzitter van de Stichting Alfred Heineken Fondsen en de Dr. A.H. Heineken Stichting voor de Kunst, die de prijzen financieren.

Voor meer informatie: www.heinekenprizes.org